

ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1*

ADMINISTRATIVE FACTORS AFFECTING SMALL SCHOOLS
EFFECTIVENESS UNDER THE NONGKHAH PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 1

ธัญญลักษณ์ มหาศิริพันธ์

Thanyalak Mahasiriphan

สิทธิชัย สอนสุภี

Sittichai Sonsupee

บุญฤทธิ์ เพ็ชรวิเศษ

Bunyarit Petwisit

มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย

Khon Kaen University, Nong khai Campus, Thailand.

Email: thanyalak.ma@kkumail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 และ 3) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสาเหตุ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 219 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามซึ่งมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.969 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยการบริหารของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) ประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน 3) ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ ด้านโครงสร้างองค์กร (X5) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน (X6) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (X2) และด้านวัฒนธรรมองค์กร (X4) สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ได้ร้อยละ 65.8 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยแสดงสมการถดถอยในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

*Received: 8 July 2020; Revised: 6 November 2020; Accepted: 3 December 2020

$$Zy' = 0.262(ZX5) + 0.248(ZX6) + 0.248(ZX2) + 0.151(ZX4)$$

คำสำคัญ: ปัจจัยการบริหาร, ประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก, จังหวัดหนองคาย

Abstract

The objectives of this research were 1) to study of the administrative factors in the Nongkhai Primary Educational Service Area Office 1 2) to study of the small schools effectiveness in the Nongkhai Primary Educational Service Area Office 1 and 3) to study administrative factors affecting small schools effectiveness in The Nongkhai Primary Educational Service Area Office 1. This was the casual research. The samples consisted of administrators and teachers total of 219 samples by stratified random sampling. Study tool was a questionnaire and the reliability of the questionnaire was 0.969. Using stepwise multiple regression analysis method for calculating.

Research finding were as follows; 1) Overview of administrative indicated a high level of performance. The highest performance was community participation. 2) Overview of small schools indicated a high level of performance. The relationship with the community and school environments had the highest mean score. 3) The administrative factors affect and predict 65.8% of the small Schools effectiveness with statistical significance at the .05 level. These could be formed as the regression equations of standardized score as follows;

$$Zy' = 0.262(ZX5) + 0.248(ZX6) + 0.248(ZX2) + 0.151(ZX4)$$

Keywords: Administrative Factors, Small Schools Effectiveness, Nong Khai Province

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข การศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนเป็นสถานที่สำคัญ โดยเป็นแหล่งบ่มเพาะความรู้ สร้างทักษะความชำนาญและทัศนคติให้แก่คนในสังคม การจัดการศึกษาเป็นการพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์ สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม ให้เกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ จากการสำรวจแนวทางการจัดการศึกษาในประเทศไทย พบว่า ปีการศึกษา 2562 มีโรงเรียนทั้งหมดที่มีอยู่ 29,871 แห่ง ถ้าแบ่งขนาดโรงเรียนโดยยึดจำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์แล้วนั้น พบว่า ส่วนมากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก คือโรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน กว่า 15,158 แห่งทั่วประเทศ หรือคิดเป็นร้อยละ 50.74 ของโรงเรียนทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) ซึ่งแต่ละโรงเรียนจะได้รับการจัดสรรครูตามจำนวนนักเรียนในสัดส่วนนักเรียน 20 คน ต่อครู 1 คน ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กมีครูจำนวนน้อย และจำนวนครูที่ไม่ครบ

ชั้นเรียน แต่ครูก็ยังมีภาระงานไม่ต่างจากโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งมีจำนวนบุคลากรมากกว่า ทำให้การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพเป็นไปด้วยความยากลำบาก (รุ่งเรือง ศักดิ์รัตนมาศ, 2556) โดยครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสภาพที่ครูไม่ครบชั้นเรียน ครูสอนไม่เต็มเวลาตามความสามารถ เพราะนอกจากการจัดการเรียนการสอนแล้ว ครูจำเป็นต้องปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมายด้วย (สรคุปต์ บุญเกษมและคณะ, 2560)

การพัฒนาประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กนั้น จำเป็นต้องใช้ปัจจัยทางการบริหาร เช่น ความรู้ความสามารถของบุคลากร รูปแบบการบริหาร ทรัพยากรและปัจจัยสนับสนุน และความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ มีการกำหนดรูปแบบและวิธีดำเนินการที่เหมาะสม ซึ่งการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาโรงเรียนที่มีประสิทธิผล (Wayne K.Hoy & Cecil G.Miskel, 2013) ปัจจัยการบริหารและทรัพยากรสนับสนุนที่เหมาะสม จะส่งผลต่อคุณภาพของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณลักษณะของผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์การศึกษา (กมลวรรณ รอดจ่าย, 2552) ซึ่งสอดคล้องกับทิววรรณ สำเภาแก้ว (ทิววรรณ สำเภาแก้ว, 2560) ที่ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยการบริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระบุรี เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยด้านบริหารด้านนโยบายและการปฏิบัติ ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ด้านลักษณะบุคคล และด้านลักษณะองค์การ สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระบุรี เขต 2 ได้ โดยมีค่าอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 76.70 และโรงเรียนขนาดเล็ก จำเป็นต้องมีทรัพยากรในการบริหารโรงเรียนเช่นเดียวกันกับโรงเรียนอื่น ๆ แต่เนื่องจากโรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณตามจำนวนนักเรียน ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กขาดแคลนงบประมาณในการบริหารโรงเรียน นอกจากปัจจัยในด้านงบประมาณแล้ว ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ในการบริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน เช่น ด้านอาคารสถานที่ สนามเด็กเล่น ห้องปฏิบัติการ ระบบสาธารณูปโภค ความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นต้น (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2563)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ปีการศึกษา 2562 มีโรงเรียนขนาดเล็กทั้งสิ้น 98 โรงเรียน จากโรงเรียนทั้งหมด 159 โรง คิดเป็นร้อยละ 61.6 เกินครึ่งหนึ่งของโรงเรียนในเขตพื้นที่ ส่งผลให้เกิดปัญหาและอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ งบประมาณไม่เพียงพอ ขาดสื่อวัสดุครุภัณฑ์ทางการเรียนรู้ ครูไม่ครบชั้น ขาดครูผู้สอนตรงตามวิชาเอก ขาดครูกลุ่มสาระหลัก เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และปฐมวัย ครูมีจำนวนน้อย ทำให้ครูมีภาระงานในโรงเรียนมากเกินไป ทำให้ครูสอนได้ไม่เต็มที่เช่นเดียวกัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1, 2563) ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา ต้องดำเนินการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิผล โดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งต่าง ๆ มากำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดของตนให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการ

บริหาร 6 ด้าน ได้แก่ (1) การบริหารทรัพยากรบุคคล (2) เทคโนโลยีสารสนเทศ (3) ภาวะผู้นำ (4) วัฒนธรรมองค์กร (5) โครงสร้างองค์กร และ (6) การมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการวิจัย ไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้เกิดประสิทธิภาพ และนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารและการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

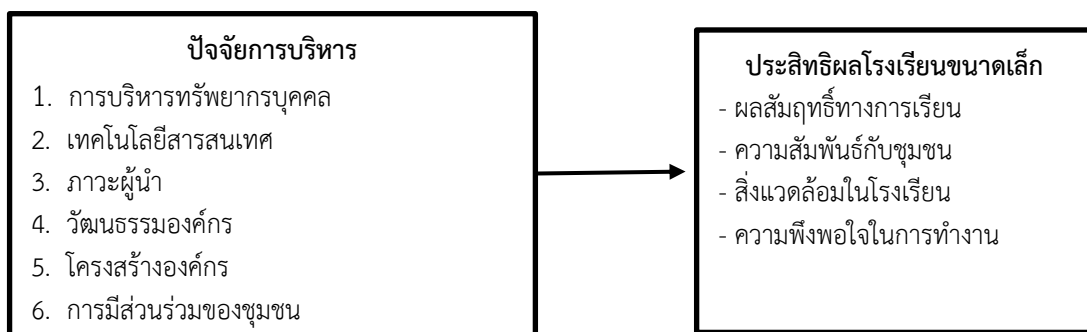
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสาเหตุ (Causal Research) มีวิธีการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 98 โรงเรียน จาก 6 อำเภอ จำนวน 477 คน ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น 2 ขั้นตอน (Two Stages Stratified Random Sampling) ขั้นแรกสุ่มโรงเรียนตามชั้นอำเภอ ขั้นที่สองสุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจากโรงเรียนที่ได้ ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยการเทียบสัดส่วน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 45 โรงเรียน จาก 6 อำเภอ จำนวน 219 คน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยการบริหาร ได้แก่ (1) การบริหารทรัพยากรบุคคล (2) เทคโนโลยีสารสนเทศ (3) ภาวะผู้นำ (4) วัฒนธรรมองค์กร (5) โครงสร้างองค์กร และ (6) การมีส่วนร่วมของชุมชน และ 2) ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก แสดงเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index: IOC) จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มีค่าระหว่าง 0.6 – 1.0 และตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient: α) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.969 โดยแบบสอบถามจำแนกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยการบริหารเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ และตอนที่ 3 แบบสอบถามประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็กเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้สถิติที่เหมาะสม ดังนี้ 1) การศึกษาระดับปัจจัยการบริหารของโรงเรียนขนาดเล็ก และ 2) การศึกษาระดับประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 3) การศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก ใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.20 โดยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.33 รองลงมาคือด้านวัฒนธรรมองค์กร ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 4.04 ดังแสดงตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

ปัจจัยการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
1. การบริหารทรัพยากรบุคคล	4.17	0.62	มาก
2. เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.04	0.70	มาก
3. ภาวะผู้นำ	4.20	0.65	มาก
4. วัฒนธรรมองค์กร	4.23	0.68	มาก
5. โครงสร้างองค์กร	4.17	0.66	มาก
6. การมีส่วนร่วมของชุมชน	4.33	0.63	มาก
รวม	4.20	0.58	มาก

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.20 โดยด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ

4.31 รองลงมาคือด้านความพึงพอใจในการทำงาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 4.00 ดังแสดงตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก

ประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	4.00	0.60	มาก
ความสัมพันธ์กับชุมชน	4.31	0.64	มาก
สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	4.31	0.61	มาก
ความพึงพอใจในการทำงาน	4.20	0.70	มาก
รวม	4.20	0.54	มาก

3. ผลการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Coefficient) ระหว่างปัจจัยการบริหารกับประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพหุคูณด้วยกัน มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.695 - 0.798 ซึ่งไม่เกิน 0.800 จึงทำให้ไม่เกิดปัญหาภาวะความสัมพันธ์เชิงพหุคูณ (multicollinearity) และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.704 - 0.740 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (r) ระหว่างปัจจัยการบริหาร (X) กับประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก (Y)

ตัวแปรพหุคูณ	(X ₁)	(X ₂)	(X ₃)	(X ₄)	(X ₅)	(X ₆)	ประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก (Y)
การบริหารทรัพยากรบุคคล (X ₁)	1.000						
เทคโนโลยีสารสนเทศ (X ₂)	0.794**	1.000					
ภาวะผู้นำ (X ₃)	0.798**	0.718**	1.000				
วัฒนธรรมองค์กร (X ₄)	0.762**	0.695**	0.766**	1.000			
โครงสร้างองค์กร (X ₅)	0.758**	0.718**	0.785	0.758**	1.000		
การมีส่วนร่วมของชุมชน (X ₆)	0.734**	0.700**	0.784**	0.731**	0.746**	1.000	
ประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก (Y)	0.715**	0.715**	0.711**	0.704**	0.740**	0.728**	1.000

**p < .01

4. ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า ปัจจัยการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างองค์กร (X_5) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน (X_6) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ(X_2) และด้านวัฒนธรรมองค์กร (X_4) สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็กได้ร้อยละ 65.8 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์หรืออำนาจพยากรณ์ $R^2=0.658$ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงตามตารางที่ 4

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของปัจจัยบริหาร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมหนองคาย เขต 1 พบว่า ปัจจัยบริหารด้านโครงสร้างองค์กร (X_5) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน (X_6) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (X_2) และด้านวัฒนธรรมองค์กร (X_4) ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p=0.000-0.027$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ (b) เท่ากับ 0.215, 0.215, 0.192, 0.121 ตามลำดับ แสดงสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = 1.090 + 0.215(X_5) + 0.215(X_6) + 0.192(X_2) + 0.121(X_4)$$

เมื่อเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน โดยพิจารณาจากค่าเบต้า (Beta) พบว่า ปัจจัยบริหารที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ด้านโครงสร้างองค์กร (X_5) มีค่าเบต้าเท่ากับ 0.262 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน (X_6) และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (X_2) มีค่าเบต้าเท่ากับ 0.248 ตามลำดับ แสดงสมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Zy' = 0.262(ZX_5) + 0.248(ZX_6) + 0.248(ZX_2) + 0.151(ZX_4)$$

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก

ปัจจัยการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	p
	b	S.E.	Beta		
ค่าคงที่	1.090	0.157	-	6.921	0.000
ด้านโครงสร้างองค์กร (X_5)	0.215	0.058	0.262	3.698	0.000
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน (X_6)	0.215	0.058	0.248	3.690	0.000
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ(X_2)	0.192	0.049	0.248	3.935	0.000
ด้านวัฒนธรรมองค์กร (X_4)	0.121	0.054	0.151	2.223	0.027
$R = 0.811, R^2 = 0.658, \text{Adjusted } R^2 = 0.652, \text{S.E.est} = 0.320, F = 103.082$					

* $p < 0.05$

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาปัจจัยการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งนี้ เพราะโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โรงเรียนส่วนมากตั้งอยู่กลางชุมชน นักเรียนเป็นคนในพื้นที่ ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าศึกษาที่โรงเรียนขนาดเล็กใกล้บ้าน เพราะมีความเชื่อมั่นในการดูแลบุตรหลานของครู มีความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนการสอน บางครอบครัวเข้าเรียนที่โรงเรียนตั้งแต่รุ่นป๋วย่าพ่อแม่ จนถึงรุ่นลูกหลาน โรงเรียนจึงมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน ผู้บริหาร คณะครู บุคลากรและนักเรียนในโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนทุกกิจกรรม และชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนทุกกิจกรรมเป็นประจำ ทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด สอดคล้องกับชูชาติ พ่วงสมจิตร (ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2560) ที่กล่าวว่า โรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ด้วยทั้งสองส่วนต่างสนับสนุนเกื้อกูลและพึ่งพากัน โดยทั้งโรงเรียนและชุมชน ต่างก็มีบทบาทและอิทธิพลต่อการพัฒนาผู้เรียน ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ในส่วนชุมชนเองก็มีอิทธิพลที่เป็นแรงกดดันต่อการดำเนินงานของโรงเรียน และโรงเรียนเองก็มีอิทธิพลต่อชุมชนและพ่อแม่ผู้ปกครองไปพร้อมกัน ดังนั้น การมีส่วนร่วมของชุมชน จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ผลของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้นักเรียนได้รับการศึกษาทั่วถึงเสมอภาค และได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพทุกด้าน ทำให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความประพฤติดี มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม นักเรียนเกิดการเรียนรู้และภาคภูมิใจในชุมชน นักเรียนได้รับการเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดทั้งในและนอกสถานศึกษา และที่สำคัญคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้น ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้น ย่อมแสดงถึงประสิทธิผลของโรงเรียนด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ปารณทัตต์ แสนวิเศษ (ปารณทัตต์ แสนวิเศษ, 2555) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและโรงเรียนในการจัดการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน นับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการบริหารจัดการศึกษาร่วมกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีที่สุดแก่ผู้เรียน พร้อมทั้งได้รับรู้ข้อดีและข้อบกพร่องร่วมกัน เพื่อใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและการพัฒนาส่งเสริมในระดับที่สูงขึ้นไป จึงกล่าวได้ว่า ปัจจัยการบริหารด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กต้องสร้างความร่วมมือกับชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประสิทธิผลโรงเรียน (กาญจนา เกษร, 2555) และปัจจัยการบริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เนื่องจากงบประมาณมีจำกัด ทำให้ขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่ออุปกรณ์การสอนและเทคโนโลยี โรงเรียนขนาดเล็กส่วนมากไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ นักเรียนจึงไม่สามารถเรียนรู้หาความรู้จากอินเทอร์เน็ตได้สะดวกนัก อีกทั้งครูยังมิอุปกรณ์เหล่านี้ไม่เพียงพอในการจัดการเรียนการสอน (ดำรงค์ ชลสุข, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับสรคุปต์ บุญเกษม และคณะ (สรคุปต์ บุญเกษมและคณะ, 2560) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนขาดวัสดุครุภัณฑ์ที่จำเป็น เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต สื่อเทคโนโลยีและการสื่อสาร มีใช้อย่างจำกัด และที่โรงเรียนมีอยู่ก็ไม่สามารถใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาน้อย ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทาง

การศึกษาต่ำไปด้วย ดังนั้น ปัจจัยการบริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงเป็นปัจจัยอีกด้านหนึ่ง ที่ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ต้องให้ความสำคัญเพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2. ประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสัมพันธ์กับชุมชน และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ทั้งนี้ เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ตั้งอยู่กลางชุมชน ผู้ปกครองจึงส่งบุตรหลานเข้าเรียน โรงเรียนใกล้บ้าน ครูบางท่านสอนที่โรงเรียนเป็นเวลานาน บางครอบครัวพ่อแม่เป็นศิษย์เก่า รวมไปถึงรุ่นปู่ย่าตายายที่ได้เรียนที่โรงเรียนที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ทำให้ครูคุ้นเคยกับผู้ปกครองนักเรียน ผู้ปกครองมีความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนและชุมชนทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารและครูดูแลผู้เรียนเสมือนบุตรหลานในครอบครัว บรรยากาศในโรงเรียนอบอุ่นเหมือนบ้าน จึงทำให้ประสิทธิภาพโรงเรียนด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับรุ่งทิพย์ เข้มทิศ (รุ่งทิพย์ เข้มทิศ, 2559) กล่าวว่า โรงเรียนเป็นสถาบันพัฒนาคนเพื่อดำรงชีวิตที่ดีในชุมชน และโรงเรียนนั้นเกิดขึ้นตามความต้องการและความจำเป็นของชุมชน จึงต้องคล้อยตามชุมชน เมื่อชุมชนเปลี่ยนแปลงไป โรงเรียนก็ควรเปลี่ยนแปลงไปด้วย โรงเรียนกับชุมชนจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด สอดคล้องกับชูชาติ พ่วงสมจิตร (ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2560) ที่ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ด้วยทั้งสองส่วนต่างสนับสนุน เกื้อกูลและพึ่งพากัน อีกทั้งการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทางอ้อม คือการพัฒนาให้บุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์อันดี สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่น สวยงาม เป็นที่ประทับใจแก่ผู้มาเยี่ยมเยียน นอกจากประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็กด้านความสัมพันธ์กับชุมชนแล้ว ยังรวมถึงประสิทธิภาพด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอีกด้วย ดังนั้น ประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็กด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน จึงอยู่ในระดับมาก

ส่วนประสิทธิภาพโรงเรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ได้รับงบประมาณจัดสรรตามจำนวนนักเรียน และเมื่อนักเรียนมีจำนวนน้อย ส่งผลให้เกิดปัญหาและอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ งบประมาณไม่เพียงพอ ขาดสื่อวัสดุเครื่องมือการเรียนรู้อุปกรณ์ และครูไม่ครบชั้น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น ขาดครูผู้สอนตรงตามวิชาเอก ขาดครูกลุ่มสาระหลัก เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และปฐมวัย ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนทั้งสิ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1, 2563) สอดคล้องกับพัทธนันท์ หรรษาภิรมย์โชค และจิราภรณ์ กาแก้ว (พัทธนันท์ หรรษาภิรมย์โชค และจิราภรณ์ กาแก้ว, 2557) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กในชุมชน พบว่า ตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพทางการศึกษาที่มีปัญหา คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีปัญหาการคิดวิเคราะห์และการคิดคำนวณ ขาดความกระตือรือร้นในการเรียน และสอบไม่ผ่านเกณฑ์

ของการทดสอบระดับชาติ สอดคล้องกับทวิ วาจาสิทธิ์ (ทวิ วาจาสิทธิ์, 2561) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็กบางโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ และที่ผ่านมาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามสภาพ ศักยภาพ ความสามารถ บุคลิกภาพ แนวความคิดและความถนัดส่วนตัวของผู้อำนวยการโรงเรียน และครูซึ่งยังไม่มีแนวทางปฏิบัติเป็นระบบอย่างชัดเจน จากสาเหตุดังกล่าว จึงส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของประสิทธิผลของโรงเรียน (Wayne K.Hoy & Cecil G.Miskel, 2013) ดังนั้น การพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษา จะต้องแสดงให้เห็นถึงคะแนนการทดสอบความสำเร็จสูง ซึ่งหมายถึงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั่นเอง

3. ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า ปัจจัยการบริหารด้านโครงสร้างองค์กร ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและด้านวัฒนธรรมองค์กร สามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ว่า ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ได้ร้อยละ 65.8 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยการบริหารด้านโครงสร้างองค์กร เป็นกระบวนการของการกำหนดความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการระหว่างบุคคลและทรัพยากร การแบ่งงานอย่างเป็นทางการ เป็นกลุ่มความร่วมมือ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2550) ดังนั้น ปัจจัยการบริหารด้านโครงสร้างองค์กร จึงส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็กเช่นเดียวกันกับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก เนื่องจากการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การเผยแพร่ข่าวสารแก่ผู้ปกครองและชุมชนการให้บริการแก่ชุมชน โรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองและชุมชน และการได้รับสนับสนุนและความร่วมมือจากชุมชน ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็กเช่นกัน (Wayne K.Hoy & Cecil G.Miskel, 2013; รุ่งนิรัฐ พุทธิเสน, 2557)

นอกจากนี้ โรงเรียนได้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารและการจัดการศึกษา โดยเร่งรัดและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้มีระบบข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย มีการใช้ข้อมูลสารสนเทศประกอบในการวางแผน การทำงานของโรงเรียนแนวใหม่ ต้องมีการเกี่ยวข้องกับเครื่องมือและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีหลายหน่วยงานได้นำเสนอความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศกับการปฏิรูปการศึกษา (มนัสนันท์ สงวนแสง, 2559) ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น ย่อมส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็กเช่นเดียวกัน และท้ายสุดปัจจัยการบริหารด้านวัฒนธรรมองค์กร ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็กเช่นเดียวกัน เพราะวัฒนธรรมองค์กรมีอิทธิพลต่อการประพฤติปฏิบัติของครูและบุคลากรที่อยู่ในโรงเรียน สะท้อนให้เห็นกระบวนการคิด การตัดสินใจ การวางแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียน และที่สำคัญวัฒนธรรมองค์กรมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน วัฒนธรรมองค์กรลักษณะสร้างสรรค์ เป็นองค์กรที่เปิดโอกาสให้บุคลากรมีความคิดอิสระ มีส่วนร่วมในการทำงานและการบริหาร ส่งเสริมให้บุคลากรเกิดแรงจูงใจในการทำงาน มีความสุขที่ได้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ขององค์กร

ดังนั้น ผู้บริหารที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี ทำตนให้เป็นທີ່เลื่อมใสศรัทธาของผู้ร่วมงาน จึงจะนำหน่วยงานไปสู่ความมีประสิทธิภาพ (กาญจนา เกษร, 2555) สอดคล้องกับอภิขยา บุญเจริญ (อภิขยา บุญเจริญ, 2556) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมแต่ละองค์กร เป็นคุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งขององค์กร ต่อความเป็นรูปลักษณะที่เป็นเอกเทศขององค์กรแต่ละแห่ง และวัฒนธรรมองค์กรจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพโรงเรียนด้วยเช่นกัน

นอกจากนั้น ยังมีประเด็นที่น่าสนใจคือ ปัจจัยการบริหารด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล และด้านภาวะผู้นำ จากการทดสอบความสัมพันธ์แล้วไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่สามารถพยากรณ์ได้ว่า ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนต้องการให้มีการจัดสรรบุคลากรเพื่อการจัดการเรียนการสอน ต้องการให้ครูครบชั้น เพื่อช่วยแบ่งภาระงาน นอกจากนี้ ควรมีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน ผู้บริหารควรมีการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลที่มีอย่างจำกัด ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุดในการดำเนินงาน สอดคล้องกับพรภวิชัย นันทชัชวาลย์กุล (พรภวิชัย นันทชัชวาลย์กุล, 2560) ที่ได้กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงของโลกทำให้บุคลากรภายในองค์กรต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทใหม่ ในฐานะเป็นทรัพยากรขององค์กร หรือทุนมนุษย์ ที่มีส่วนร่วมส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาระงานต่าง ๆ ขององค์กรดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สร้างความสำเร็จ ความเจริญเติบโตก้าวหน้าขององค์กร ดังนั้น ในทุกองค์กรจึงต้องมีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งถือว่าเป็นภารกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กร และเมื่อองค์กรใดมีปัญหาในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล ปัจจัยนั้นก็ย่อมไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพองค์กร นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ข้อสรุปจากข้อเสนอแนะปลายเปิดในแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำได้ว่า ภาวะผู้นำองค์กรเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหารควรพัฒนาตนเองให้มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการองค์กร เพื่อให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับณปภัช อำพลิน (ณปภัช อำพลิน, 2557) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาคือหลักในการบริหารจัดการในการพัฒนาการศึกษาให้เกิดผลดี และมีประสิทธิภาพสูง ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง นอกจากนี้ ยังขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบในการทำงานของครูหรือบุคลากร แต่สิ่งดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยความสามารถของผู้นำ ซึ่งถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุด ผู้นำที่มีความสามารถจะมีอิทธิพลในการจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม ผู้นำจึงมีความสำคัญต่อกลุ่ม และการบริหารงานความสำเร็จของกลุ่ม มีส่วนสัมพันธ์กับความสามารถของผู้นำ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้ เพราะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ตั้งอยู่กลางชุมชน นักเรียนส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ ผู้ปกครองจึงส่งบุตรหลานเข้าศึกษา เพราะเป็นโรงเรียนใกล้บ้าน บางครอบครัวเข้าเรียนที่โรงเรียนตั้งแต่รุ่นป๋วย่า พ่อแม่จนถึงรุ่นลูกหลาน โรงเรียนจึงมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน จึงทำให้ประสิทธิภาพโรงเรียนด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อ

ประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ได้แก่ ปัจจัยการบริหารด้านโครงสร้างองค์กร ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและด้านวัฒนธรรมองค์กร โดยการเผยแพร่ข่าวสารแก่ผู้ปกครองและชุมชน การให้บริการแก่ชุมชน การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองและชุมชน และการได้รับสนับสนุนและความร่วมมือจากชุมชน จึงส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ปัจจัยการบริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีนโยบายในช่วยเหลือสถานศึกษาในด้านสื่อหรืออุปกรณ์ที่จำเป็น ในการดำเนินงานด้านสารสนเทศ นอกจากนั้น ผู้บริหารยังต้องมีแผนการใช้สื่อหรืออุปกรณ์ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ใช้เทคโนโลยีในการจัดสารสนเทศให้เป็นระบบ ส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการหรือการจัดการเรียนการสอน เช่น โปรแกรมออนไลน์ต่าง ๆ เนื่องจากสารสนเทศที่ทันสมัยและเป็นระบบ จะช่วยลดระยะเวลาในการทำงานได้

2. ประสิทธิภาพโรงเรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีนโยบายหรือพันธกิจเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนำลงสู่โรงเรียน เพื่อให้นักเรียนใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบริบท ผู้บริหารควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูเสมอ เพราะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้น เป็นผลโดยตรงจากการจัดการเรียนการสอนของครู

3. ปัจจัยการบริหารด้านโครงสร้างองค์กร ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านวัฒนธรรมองค์กร ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารทั้ง 4 ด้านนี้ให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้ผู้บริหารนั้นได้ไปบริหารจัดการปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งยังสามารถขยายผลให้กับครู เพื่อร่วมกันส่งเสริมหรือพัฒนาระดับปัจจัยบางปัจจัยให้มีระดับการปฏิบัติสูงขึ้นได้ เช่น ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน หรือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อทำให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ รอดจ่าย. (2552). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา เกษร. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเทคโนโลยีบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2560). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. *Veridian EJournal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทยสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 10(2), 1342-1354.
- ณปักษ์ อำพลิน. (2557). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ดำรงค์ ชลสุข. (2560). *ปัญหาการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก*. เรียกใช้เมื่อ 4 มิถุนายน 2563 จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_478550
- ทวี วาจาสัตย์. (2561). การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม์*, 5(2), 394 – 410.
- ทิพวรรณ สำเภาแก้ว. (2560). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระบุรีแก้ว เขต 2. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์.
- ปารณทัตต์ แสนวิเศษ. (2555). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา : การสร้างทฤษฎีจากฐานราก. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 9(16), 69-82.
- พรภิชัย นันทขวัลย์กุล. (2560). ปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ของกลุ่มโรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพ*, 4(2), 65 - 72.
- พัทธนันท์ ธรรมาภิรมย์โชค และ จิราภรณ์ กาแก้ว. (2557). แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กในชุมชน. *วารสารศรีนครินทร์วิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 6(12), 95 – 108.
- มนัสนันท์ สงวนแสง. (2559). ปัจจัยเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รุ่งทิพย์ เข้มทิศ. (2559). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 3 อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รุ่งนิรัญ พุทธิเสน. (2557). องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รุ่งเรือง ศักดิ์รัตนมาศ. (2556). การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิผล : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านนางแม้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยภูมิ เขต 1.

ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2550). *การจัดการและพฤติกรรมองค์การ Management and Organization Behavior*. กรุงเทพมหานคร : วีระพิมพ์และไซเท็กซ์.

สรคุปต์ บุญเกษม และคณะ. (2560). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 11(1), 217-230.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1. (2561). *รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2561*. เรียกใช้เมื่อ 28 มิถุนายน 2563 จาก http://www.nkedu1.go.th/nk/?id=files_s

สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *นโยบายการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก*. เรียกใช้เมื่อ 25 มิถุนายน 2563 จาก <https://is.gd/1APMhY>

อภิขยา บุญเจริญ. (2556). อิทธิพลของวัฒนธรรมองค์การต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2562). *ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก*. เรียกใช้เมื่อ 25 มิถุนายน 2563 จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/44030>.

Wayne K.Hoy & Cecil G.Miskel. (2013). *Educational Administration theory, Research and Practice*. Ninth Edition : Published by McGraw-Hill.